

BÀI 11

Kết quả cần đạt

- *Củng cố kiến thức đã học ở Tiểu học về đặc điểm của câu ghép và cách nối các vế câu ghép.*
- *Thông qua giờ trả bài và bài văn đã được chấm, nắm vững hơn cách làm bài văn tự sự kết hợp với miêu tả và biểu cảm ; nhận ra được những ưu, nhược điểm của bài viết.*
- *Nắm được vai trò, vị trí của văn bản thuyết minh trong đời sống của con người.*

CÂU GHÉP

I – ĐẶC ĐIỂM CỦA CÂU GHÉP

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu nêu ở dưới.

Hằng năm cứ vào cuối thu, lá ngoài đường rụng nhiều và trên không có những đám mây bàng bạc, lòng tôi lại nao nức những kỉ niệm mơn man của buổi tựu trường.

Tôi quên thế nào được những cảm giác trong sáng ấy nảy nở trong lòng tôi như mấy cành hoa tươi mỉm cười giữa bầu trời quang đãng.

Những ý tưởng ấy tôi chưa lần nào ghi lên giấy, vì hồi ấy tôi không biết ghi và ngày nay tôi không nhớ hết. Nhưng mỗi lần thấy mấy em nhỏ rụt rè núp dưới nón mẹ lần đầu tiên đi đến trường, lòng tôi lại tưng bừng rộn rã. **Buổi mai hôm ấy, một buổi mai đầy sương thu và gió lạnh, mẹ tôi âu yếm nắm tay tôi dẫn đi trên con đường làng dài và hẹp. Con đường này tôi đã quen đi lại lắm lần, nhưng lần này tự nhiên thấy lạ. Cảnh vật chung quanh tôi đều thay đổi, vì chính lòng tôi đang có sự thay đổi lớn : hôm nay tôi đi học.**

(Thanh Tịnh, *Tôi đi học*)

1. Tìm các cụm C – V trong những câu in đậm.
2. Phân tích cấu tạo của những câu có hai hoặc nhiều cụm C – V.

3. Trình bày kết quả phân tích ở hai bước trên vào bảng theo mẫu sau :

Kiểu cấu tạo câu		Câu cụ thể
Câu có một cụm C – V		
Câu có hai hoặc nhiều cụm C – V	Cụm C – V nhỏ nằm trong cụm C – V lớn	
	Các cụm C – V không bao chứa nhau	

4. Dựa vào những kiến thức đã học ở các lớp dưới, hãy cho biết câu nào trong những câu trên là câu đơn, câu nào là câu ghép.

Ghi nhớ

Câu ghép là những câu do hai hoặc nhiều cụm C – V không bao chứa nhau tạo thành. Mỗi cụm C – V này được gọi là một vế câu.

II – CÁCH NỐI CÁC VẾ CÂU

1. Tìm thêm các câu ghép trong đoạn trích ở mục I.
2. Trong mỗi câu ghép, các vế câu được nối với nhau bằng cách nào ?
3. Dựa vào những kiến thức đã học ở các lớp dưới, hãy nêu thêm ví dụ về cách nối các vế câu trong câu ghép.

Ghi nhớ

Có hai cách nối các vế câu :

– Dùng những từ có tác dụng nối. Cụ thể :

+ Nối bằng một quan hệ từ ;

+ Nối bằng một cặp quan hệ từ ;

+ Nối bằng một cặp phó từ, đại từ hay chỉ từ thường đi đôi với nhau (cặp từ hô ứng).

– Không dùng từ nối : Trong trường hợp này, giữa các vế câu cần có dấu phẩy, dấu chấm phẩy hoặc dấu hai chấm.

III – LUYỆN TẬP

1. Tìm câu ghép trong các đoạn trích dưới đây. Cho biết trong mỗi câu ghép, các vế câu được nối với nhau bằng những cách nào.

a) – *Dần buông chị ra, đi con ! Dần ngoan lắm nhỉ ! U van Dần, u lạy Dần ! Dần hãy để cho chị đi với u, đừng giữ chị nữa. Chị con có đi, u mới có tiền nộp sưu, thầy Dần mới được về với Dần chứ ! Sáng ngày người ta đánh trói thầy Dần như thế, Dần có thương không. Nếu Dần không buông chị ra, chốc nữa ông lí vào đây, ông ấy trói nốt cả u, trói nốt cả Dần nữa đấy.*

(Ngô Tất Tố, Tắt đèn)

b) *Cô tôi chưa dứt câu, cổ họng tôi đã nghẹn ứ khóc không ra tiếng. Giá những cổ tục đã đày đoạ mẹ tôi là một vật như hòn đá hay cục thủy tinh, đầu mẩu gỗ, tôi quyết vồ ngay lấy mà cắn, mà nhai, mà nghiến cho kì nát vụn mới thôi.*

(Nguyễn Hồng, Những ngày thơ ấu)

c) *Rồi hai con mắt long lanh của cô tôi chăm chăm đưa nhìn tôi. Tôi lại im lặng cúi đầu xuống đất : lòng tôi càng thất lại, khoé mắt tôi đã cay cay.*

(Nguyễn Hồng, Những ngày thơ ấu)

d) *Một hôm, tôi phàn nàn việc ấy với Binh Tư. Binh Tư là một người láng giềng khác của tôi. Hắn làm nghề ăn trộm nên vốn không ưa lão Hạc bởi vì lão lương thiện quá. Hắn bĩu môi và bảo :*

– *Lão làm bộ đấy !*

(Nam Cao, Lão Hạc)

2. Với mỗi cặp quan hệ từ dưới đây, hãy đặt một câu ghép.

a) vì ... nên ... (hoặc bởi vì ... cho nên ... ; sở dĩ ... là vì ...).

b) nếu ... thì ... (hoặc hễ ... thì ... ; giá ... thì ...).

c) tuy ... nhưng ... (hoặc mặc dù ... nhưng ...).

d) không những ... mà ... (hoặc không chỉ ... mà ... ; chẳng những ... mà ...).

3. Chuyển những câu ghép em vừa đặt được thành những câu ghép mới bằng một trong hai cách sau :

a) Bỏ bớt một quan hệ từ.

b) Đảo lại trật tự các vế câu.

4. Đặt câu ghép với mỗi cặp từ hô ứng dưới đây :

a) ... vừa ... đã ... (hoặc ... mới ... đã ... ; ... chưa ... đã ...)

b) ... đâu ... đấy (hoặc ... nào ... nấy ; ... sao ... vậy ...)

c) ... càng ... càng ...

5. Viết một đoạn văn ngắn về một trong các đề tài sau (trong đoạn văn có sử dụng ít nhất là một câu ghép) :

a) Thay đổi thói quen sử dụng bao bì ni lông.

b) Tác dụng của việc lập dàn ý trước khi viết bài tập làm văn.